

BE-A0510_007608_800203_DUT

Inventaris van het archief van het Ministerie
van Financiën. Administratie van Directe
Belastingen, Kadaster, Douane en
Accijnzen. Notulen van de Raad, 1846-1849

Het Rijksarchief in België
Archives de l'État en Belgique
Das Staatsarchiv in Belgien
State Archives in Belgium

This finding aid is written in Dutch.

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF:	3
Raadpleging en gebruik.....	4
Voorwaarden voor de raadpleging en de reproductie.....	4
Geschiedenis van archiefvormer en archief.....	5
Archiefvormer.....	5
Naam.....	5
Geschiedenis.....	5
Bevoegdheden en activiteiten.....	6
Organisatie.....	6
Archief.....	7
Geschiedenis.....	7
Verwerving.....	8
Inhoud en structuur.....	9
Inhoud.....	9
Selecties en vernietigingen.....	9
Toekomstige aangroei/aanvullingen.....	9
Ordening.....	9
BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN.....	11
Archief van het Ministerie van Financiën. Administratie van Directe Belastingen, Kadaster, Douane en Accijnzen. Notulen van de Raad, 1846- 1849.....	11

Beschrijving van het archief:

Naam archiefblok:

Ministerie van Financiën. Raad van de Administratie van Directe Belastingen, Kadaster, Douane en Accijnzen. Notulen

Periode:

1846-1849

Archiefbloknummer:

BE-A0510.2553

Omvang:

- Omvang geïndexiseerd: 0.06 m
- Laatste bestanddeelnummer: 1.00

Archiefbewaarplaats:

Algemeen Rijksarchief / Archives générales du Royaume

Raadpleging en gebruik

VOORWAARDEN VOOR DE RAADPLEGING EN DE REPRODUCTIE

Alle stukken uit het bestand zijn openbaar. Voor de reproductie van archiefstukken gelden de regels van toepassing in het Rijksarchief.

Geschiedenis van archiefvormer en archief

ARCHIEFVORMER

NAAM

Ministerie van Financiën. Administratie van Directe Belastingen, Kadaster, Douane en Accijnzen. Raad – Ministère des Finances. Administration des Contributions directes, Cadastre, Douanes et Accises. Conseil

GESCHIEDENIS

De Raad van de Administratie van Directe Belastingen, Kadaster, Douane en Accijnzen wordt officieel ingesteld door het organiek koninklijk besluit van 21 november 1846 van de centrale administratie van het Ministerie van Financiën.¹In praktijk is de Raad eerder al actief aangezien de eerste notulen reeds van 3 april 1846 dateren. De Raad groepeerde de leidende ambtenaren van de administratie en krijgt een belangrijke rol op het gebied van beleid, organisatie en personeelsbeheer.

De Raad wordt ingesteld op een belangrijk keerpunt in de politiek-administratieve geschiedenis van België, namelijk onmiddellijk na het definitieve einde van het unionisme - het monsterverbond tussen katholieken en liberalen - en het aantreden van de homogeen katholieke regering De Theux de Meylandt II op 31 maart 1846. Verder onderzoek moet uitwijzen wat de precieze beweegredenen van Minister van Financiën Jules Malou is: de creatie van een onpartijdig en beter georganiseerd departement, de uitschakeling van liberale invloeden, of de beide. De aanhef van het koninklijk besluit stipuleert in elk geval dat de reorganisatie ingegeven is door de wens om de organisatie van het departement te verbeteren en zowel de personeelskaders als de bevoegdheden, wedden, benoemings- en bevorderings-regels vast te leggen. Het doel: ... *donner ainsi à cette administration de nouveaux éléments de force et d'activité*. Eén van de vele maatregelen is dus de instelling van een Raad bij de Administratie van Directe Belastingen, Kadaster, Douane en Accijnzen. Bij de overige administraties van het departement (Thesaurie, Munt, Registratie en Domeinen) gebeurt dit niet, vermoedelijk omdat deze verhoudingsgewijs minder personeelsleden tellen en een homogener takenpakket uitoefenen (of minder gepolitiseerd zijn).

Het daaropvolgende koninklijk besluit van 30 maart 1849²bevestigt het bestaan en de rol van de Raad, ondanks het feit dat - of juist omdat - Jules Malou ondertussen is opgevolgd door de liberalen Laurent Veydt en Walthère Frère-Orban. Het is echter niet duidelijk hoelang de Raad vervolgens blijft functioneren, aangezien enkel de notulen tot en met 29 december 1849 bewaard gebleven zijn. De aanwezigheid van een aantal blanco bladzijden wijst evenwel op de mogelijkheid dat de Raad na die datum niet langer actief was.

---

1 Koninklijk besluit van 21 november 1846 (BS, 24/11/1846).

2 Koninklijk besluit van 30 maart 1849 (BS, 28/04/1849)

Bovendien blijkt uit de notulen ook dat Frère-Orban het regelmatig niet eens was met de beslissingen van de Raad.

Het koninklijk besluit van 20 december 1862 ³bepaalt dat voor elke administratie van het Ministerie van Financiën een raad opgericht zal worden. Weerspiegelt de samenstelling van de nieuwe Raad bij de Administratie voor Belastingen deze van de oude Raad, dan zijn de bevoegdheden beperkt tot de door de Minister van Financiën voorgelegde kwesties waarover hij hun advies wenst in te winnen. Net zoals bij de oprichting is ook nu de beweegreden voor deze grondige bijsturing en schrapping van alle verwijzingen naar de mogelijke rol in het personeelsbeheer niet duidelijk. De aanhef van het KB geeft enkel aan dat de reorganisatie is ingegeven door het streven naar ... *simplifications et améliorations compatibles avec l'intérêt de l'Etat et les garanties nécessaires à la marche prompte et régulière du service public*. Eén mogelijke verklaring is de beoogde administratieve vereenvoudiging, een andere dat het departement na een hele reeks liberale ministers van hoog tot laag stevig in liberale handen was.

BEVOEGDHEDEN EN ACTIVITEITEN

Het hoger reeds aangehaald koninklijk besluit van 21 november 1846 bepaalt dat de Raad voorstellen of adviezen kan formuleren omtrent ontwerpbesluiten van algemeen belang (*d'un intérêt général*), principekwesties bij de toepassing van wetten en reglementen, aanpassingen aan de organieke reglementen van diensten in de provincies, voorstellen van kandidaten voor alle posten en hun pensionering, voorstellen tot overplaatsing, schorsing, terugzetting in graad of ontslag, voorstellen tot oprichting of afschaffing van douanekantoren, voorstellen tot wijziging van het ambtsgebied van controle-, ontvangsten- en kadasterkantoren en, tot slot, alle andere door de directeur-generaal voorgelegde zaken. Voorstellen tot schorsing van lagere ambtenaren (tot de graad van controleur) en tot overplaatsing van brigadiers, onderbrigadiers en aangestelden (*préposés*) vallen niet onder de bevoegdheid van de Raad. Het koninklijk besluit van 30 maart 1849 herneemt en bevestigt deze bevoegdheden.

Volgens het vooraan in het deel opgenomen ordereglement kan de Raad alle voorstellen (in de vorm van ontwerpen van koninklijk besluit, beslissingen of berichten) zowel op eigen initiatief als op vraag van de Minister van Financiën formuleren. Haar adviezen omtrent principekwesties kunnen mits goedkeuring van de minister aan alle afdelingshoofden van de administratie overgemaakt worden. Die afdelingshoofden moeten op hun beurt voor hun eigen afdeling voorstellen voorleggen aan de Raad.

ORGANISATIE

De Raad van de Administratie van Directe Belastingen, Kadaster, Douane en Accijnzen is volgens het koninklijk besluit van 21 november 1846 samengesteld

---

³ Koninklijk besluit van 20 december 1862 (BS, 01/01/1863).

uit de directeur-generaal, de inspecteur-generaal, de vier directeurs van de centrale directies en de inspecteur van de vierde directie die onder meer bevoegd is voor het personeel en het secretariaat van de administratie. Het voorzitterschap wordt conform het KB toevertrouwd aan de directeur-generaal, het secretariaat aan een daartoe door de Minister van Financiën aangeduide ambtenaar. De samenstelling van de Raad wijzigt licht als gevolg van de door het koninklijk besluit van 30 maart 1849 doorgevoerde reorganisatie. Met dit KB wordt het aantal directeursposten verminderd tot drie en wordt één van de directies onder de rechtstreekse leiding van de directeur-generaal geplaatst. Bijgevolg is de Raad nu samengesteld uit de directeur-generaal, de inspecteur-generaal, drie directeurs en één inspecteur. Die laatste wordt conform dit KB door de Minister van Financiën aangewezen.

Het vooraan in het deel genoteerd ordereglement bevat bijkomende informatie over de organisatie van de Raad. De meerderheid van de leden dient aanwezig te zijn om rechtsgeldig te kunnen stemmen. Beslissingen dienen met absolute meerderheid genomen te worden: bij gelijk opgaande stemmen geeft de stem van de voorzitter de doorslag. Leden die het niet eens zijn, kunnen desgewenst hun standpunt laten vastleggen in de notulen. De voorzitter bezit uitgebreide bevoegdheden: hij stelt de agenda op, legt zaken voor, verleent het woord, sluit de discussies af, stelt zo nodig de bespreking uit en telt de stemmen. De secretaris woont de vergaderingen bij, leest stukken voor, stelt op basis van zijn aantekeningen de notulen op en is belast met het beheer van het archief. Is de voorzitter verhinderd, dan kan deze zich laten vervangen door de ambtenaar met de hoogste graad; de secretaris kan zich op zijn beurt laten vervangen door het jongste afdelingshoofd. Tot slot legt het ordereglement ook het vergaderritme vast: de Raad dient elke eerste en derde vrijdag van de maand te overleggen. ⁴Daarnaast kan de voorzitter in dringende gevallen de Raad bijeenroepen.

Finaliter nog signaleren dat uit de notulen blijkt dat de eerste voorzitter van de Raad Eugène Morel is, die vanaf 22 mei 1849 wordt opgevolgd door Henri Philippe Adan. De enige bekende secretaris is Adolphe Vanderghem.

ARCHIEF

GESCHIEDENIS

Het register werd op het moment van de overbrenging in 2017 (cf. infra) bewaard in de centrale Infotheek-Bibliotheek van de Federale Overheidsdienst Financiën. Vermoedelijk is het een gegeven moment in de bibliotheekcollectie opgenomen omdat het door de ingebonden vorm als een publicatie beschouwd werd. Hoewel daardoor elke band met de oorspronkelijke context verloren is gegaan, kunnen de notulen enkel afkomstig zijn van de Administratie van Directe Belastingen, Kadaster, Douane en Accijnzen. Deze hypothese wordt ook ondersteund door de wetenschap dat de bibliotheek en de administratie lange

---

4 Uit de notulen blijkt dat het vergaderritme in praktijk vaak lager lag.

tijd op éénzelfde adres - met name de Wetstraat 12 ⁵in Brussel - gehuisvest waren.

VERWERVING

Het register werd op 16 oktober 2017 door de Infotheek-Bibliotheek van de Federale Overheidsdienst Financiën overgebracht naar het Algemeen Rijksarchief en dit in uitvoering van de Archiefwet.

---

5 CHRISTENS R., Het hotel van Financiën. Geschiedenis van een huis. Wetstraat 12, Tielt, 1987, 133 p.

Inhoud en structuur

INHOUD

De notulen van de Raad van de Administratie van Directe Belastingen, Kadaster, Douane en Accijnzen hebben betrekking op de periode 1846-1849 en handelen hoofdzakelijk over personeelsleden van de administratie (voorstellen tot benoeming, bevordering, overplaatsing, weddeverhogingen, vergoedingen, klachten, tucht, ontslag, enz.). Daarnaast komen ook de oprichting en afschaffing van kantoren regelmatig aan bod. Heel af en toe worden ook meer algemene kwesties besproken, zoals het taalgebruik op de vergaderingen van 15, 16 en 29 januari 1847, de interpretatie van het organiek koninklijk besluit op 26 maart, 1 april en 6 april 1847, de uniformen op 30 juli 1847, enkele principekwesties op 7 en 8 februari 1848, bezuinigingsmaatregelen op 18 juni en 31 augustus 1848 en resoluties omtrent de organisatie en het personeelsbeleid op 31 augustus 1848. De notulen bieden kortom een unieke inkijk in het reilen en zeilen van een 19de-eeuwse, Belgische overheidsadministratie.

SELECTIES EN VERNIETIGINGEN

Wegens de beperkte omvang en het historisch belang werd geen nadere selectie toegepast.

TOEKOMSTIGE AANGROEI/AANVULLINGEN

Het bestand is in principe afgesloten, aangezien geen andere bewaard gebleven archiefbescheiden van de overkoepelende diensten en/of leidende ambtenaren van de Administratie van Directe Belastingen, Kadaster, Douane en Accijnzen gekend zijn (cf. infra).

ORDENING

De notulen en bijhorende stukken zijn chronologisch, op vergaderdatum genoteerd.

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen

ARCHIEF VAN HET MINISTERIE VAN FINANCIËN. ADMINISTRATIE VAN DIRECTE BELASTINGEN, KADASTER, DOUANE EN ACCIJNZEN.
NOTULEN VAN DE RAAD, 1846-1849

- 1 Notulen van de Raad van de Administratie van Directe Belastingen, Kadaster, Douane en Accijnzen binnen het Ministerie van Financiën, 1-69. 3 april 1846 - 29 december 1849.

1 deel